

LIBER DVODECIMVS.

Reformatio ecclesie pontificie.

DE concilio in Calendas vsque Nouébres prorogato, supra diximus: verum id frustra fuit. Pótifex tamen, vt hominum spem aleret, ac aliquid facere videretur, ex omni suorum numero iam antè quosdam delegerat, illique grauiter mandarát, vt ecclesiæ morbos & accuratè circumspicerent, & adulatione omni remota, sibi demonstrarét. simul iusiurandum ipsis remiserat, vt liberè pronuntiarent: & vt magno silentio rem omnem agerent, iusserat. Delecti scripto rem omnem complectuntur, & magnis laudibus Pontificem euehunt, ob studium veritatis. & de condonationibus, quæ passim Romæ veneunt, de sacerdotiis hominibus idoneis cōferendis, de pensionibus non reseruandis, de Cardinalibus, qui curias Regum sectantur, episcopatuū venandorum gratia, de Episcopis suo gregi non cohabitantibus, de sacerdotibus indoctis & sordidis, qui Romæ versantur in æde diui Petri, de scortis & impudicis mulieribus, quæ vestæ mulis per urbem, sectatores habent Cardinalium familiares, multa loquuti, egregiam suam reformationem absoluunt. Emendatio hæc verbis quidem concepta, sed representata minimè fuit. Pontifex demum à Calendis Nouembris ad Calendas vsque Maii anni sequentis, Concilium extrahit: & Vicentiæ locum designat, quæ Venetorú ditionis est vrbs

ampla & copiosa. Volebat Pontifex negoti-
 um reformationis esse arcanum, verum nõ dit-
 latuit: & quĩ in Germaniã emanasset ex vrbe
 Roma, Lutherus lingua populari, Ioãnes autẽ
 Sturmius Latinẽ responderet. Lutheri libello
 præfixa pictura, statim denotat argumentum.
 nam Pontificem in subbimi folio sedentem
 circumfistunt aliquot Cardinales, qui caudis
 vulpinis, ad longurios alligatis, veluti scopis,
 omnia sursum deorsum repurgant. Erat in
 Cardinalium cœtu Nicolaus Archiepiscopus
 Capuanus, omnis emendationis impatiens.
 Hic à Paulo summissus, vt certò creditur, ma-
 gna contentione reclamabat, ne quid omnino
 reformaretur: ac inter alia dicebat, fore alio-
 qui, vt Lutherani iactent, quasi ab ipsis pro-
 pemodum adaacti, illud fecerint. Itaque sibi
 sunt passi persuaderi patres atque Pontifex,
 ne quid mutaretur. Et tamen hic ipse qui impe-
 diuit, clanculum in Germaniam ad amicum
 quendam emisisse libellum dicitur: quod præ-
 rique sic accipiunt, quasi Pontificem voluerit
 atque reformatores illos præbere deridendos.
 alii putant non nescio Pontifice exiisse libel-
 lum, vt sic ipsius aliquod studium appareret e-
 mendationis: & id homines intelligerent ali-
 unde, tanquam ipse fuerit daturus grauiora, si
 quidem aliquid eiusmodi putasset euulgan-
 dum. Februario mense Galliæ rex Annam
 Mõmorancium, curiæ præfectum, creat ma-
 gistrum.

*Pictura
 ridicula.*

gistrum equitum, ipsi Cōnestablium vocant, qui summus ibi est honoris gradus. Vacauerat autem hoc munus inde à Carolo Borboniorum duce, per annos ferè quindecim.

Interea Protestantes ad exitum ferè Martii conueniunt Brunsvici, & de rebus ad fœdus pertinentibus agunt: & Daniæ regem Christianum in fœdus recipiunt. Is erat Frederici filius: & Euangelii doctrinam receperat: & instituendis ecclesiis Ioannem Po-
Cōuentus
Protestan.
Brunsvici.
Euangelii
in Daniæ.

meranum, Wittemberga vocatum, præfecerat, ab eoque fuit inauguratus regno. Ioannes etiam Marchio Brandeburgicus, Electoris Ioachimi frater, vt in fœdus admitteretur, per Saxoniam principem petebat. Petebat idem Prusiam Princeps Albertus. hunc ante annum sextum Camera proscripserat: eaque causa fuit potissima, cur in hanc societatem non reciperetur. fauorem tamen atque benevolentiam ei promittebant omnes. Hunc ad conuentum proficiscenti Saxoni, Lantgrauio, sociisque, Henricus Brunsvicensis cauere fide publica recusabat, quum eundum esset per ipsius fines. iam enim agitabat belli consilia. In comitatu Saxonis erat Mauricius, Georgii Saxoniam Principis, ex Henrico fratre, nepos, septemdecim annorum adolescens. Hæricus erat religionis Protestantium, ideò-

*Congressus
Cæsaris & Re-
gis.*

que Saxo filium eius Mauricium, propinquum suum, ad se receperat. Daniæ quoque Rex Brunsvicum ipse venit. Maio mense Pontifex Niceam proficiscitur, oppidum Liguriæ maritimum. eò Cæsar & Galliæ Rex venerunt: ille quidem classe profectus ab Hispaniis, hic autem per loca mediterranea, comitatus, inter alios, Germanorum copiis, quibus præerat Guilielmus Furstembergus. Reges hoc in loco non fuerunt ipsi congressi, quantunvis id Pontifex optaret: sed aliquot post diebus, quàm ille discesserat, ad Aquas mortuas conuenerunt, quod est Galliæ Narbonensis oppidum, ad ostiũ Rhodani, Fossam Marianã veteres appellat. Niceæ post multam actionem, etsi de summa rei non conuenerat, induciæ tam factæ fuerunt Iunio mense, in annos decẽ. In primo congressu Rex Pontifici dextrum pedem osculatus fuit, in cathedra sedenti: post etiam reliqui proceres. Veruntamen erant in comitatu Regis, qui licet admoneret Connestablius, id facere recusabant, Christophorus dux Wirtembergicus, Guilielmus comes Furstembergus, Germani: Marechalus Marchianus, Gallus: & Daniæ Regis legatus.

*Erardi
Marchiani
vanias.*

Mortuus est hoc tempore Erardus Marchianus, Cardinalis, Episcopus Leodinus, quo vix alius doctrinæ causa plures affixit. Sepulchrũ iste sibi multis annis antè fieri curauerat, in æde primaria Leodina, sumptuosissimum: & exequias anniuersarias, nõ ósecus at-

que mortuis Pontificii solent. etenim viuo sibi magis profutura iudicabat hæc sacrificorum opera: quibus ipsi meritum attribuunt, & aeternæ vitæ præmium deberi putant. Qui propius hominem nouerant, ostentatione quadam hoc eum facere dicebant, quòd esset gloriæ cupidissimus, & voluptatem ex ea pompa quæreret. Excudebantur hoc tempore Lutetiæ Biblia sermone Anglico, vt per Britanniam distribuerentur in templa, iussu Regis: sed vbi rescitum est, interdictum fuit, nec erat in nullo discrimine typographus. Domum reuertentem Pontificem, quod fuit Augusti mensis initio, Romani maximo triumpho & honore suscipiunt, tensis & adornatis vbique viis, & passim descriptis elogiis, quibus eum ob restitutam orbi pacem, & conciliatos Monarchas mirificè celebrabant.

Hoc anno collegium est institutum Argentorati, seu schola iuuentutis, auctore potissimum Iacobo Sturmio, senatore primario: quæ breui tempore mirum in modum effloruit. Et quum religionis atque doctrinæ *Gallica ecclesiæ Argentorati.* causa multis esset emigrandum è Galliis atque Belgio, senatus Argentinensis templum illis aperuit, vt ecclesiam constituerent. Huic primis aliquot annis præfuit Ioannes Caluinus *Io. Caluinus.* Nouiodunensis, deinde Petrus Brulius.

Cæterum fuit apud Britannos aliquot seculis in summa veneratione Thomas Cantua-

*Reliquiæ
Thomæ
Cantua.
incensæ.*

*Brandenburg. Ele-
ctor Elector.
fauet.*

Antinomi.

riensis, eiusque corpus inclusum erat thecæ, gemmis & auro supramodum exornatæ. Rex autem Henricus, illum exemit hoc anno, reliquiâsque corporis incendit. Quo tempore Niceæ conuentum est Ioachimus Brandenburgicus, Princeps Elector, Ioachimi filius, Iunii mensis initio, ad Saxonem Electorem legatum mittit, qui de apparatu Turcarum, Germaniam inuadere volentium, certiore eum faciat. Religionem Saxonicam Ioachimus iam susceperat, eiusque rei librum emisit: à fœdere autem abstinuit, & Cæsari atque Ferdinando Regi totus erat alioqui addictus: & plusculum retinuit ceremoniarum, & offensionibus mederi studebat. Hoc anno secta prædiit eorum, qui Antinomi dicuntur. hi pœnitentiam ex Decalogo non esse docendam dicunt: & illos impugnant, qui docent non esse prædicandum Euangelium, nisi primum quassatis animis atque fractis per explanationem Legis. ipsi verò statuunt quæcunque tandem sit hominis vita, & quantumuis impura, iustificari tamen eum, si modò promissionibus Euangelii credat. In his erat facilè primus Ioannes Illebius Agricola. qui à Luthero priuatim commonefactus, & facta Scripturæ collatione rectius institutus, in sententiam eius accedit: idque publico deinde scripto testatur, cōfessus errorem. Quum Helldus, quem Cæsar legatum miserat, nō tulisset à Prote-

à Prôteſtantibus quale voluerat reſponſum,
 adiit plerofq; Principes, & obducta crimina-
 tione, quaſi Proteſtantes nullum ius atque co-
 gnitionem ferre poſſent, & pacis conditiones
 repudiarent, cœpit eos de fœdere ſolicitare,
 cuius & Cæſarem & Ferdinandũ Regem pro-
 fitetur auctores: nec prius cõquieuit, quàm
 id apud quofdam perficeret. Hi erant Mogun-
 tinus & Salisburgenſis Archiepiſcopi, Guiliel-
 mus & Ludouicus Bauari, Saxo Georgius, E-
 ricus & Henricus Brunſuicẽſes. Huius rei cau-
 ſa cõuentum eſt Noribergæ: & hoc titulo fuit
 initum fœdus, vt ſi religionis Põtificiæ cauſa,
 quam veterem ipſi vocat, vlla fieret alicui mo-
 leſtia, paratum eſſet auxilium. Itaque Sanctum
 vocabant, quaſi pro gloria Dei ſuſceptum &
 eccleſiæ tutela. De Camera iudicio ſape di-
 ximus. Hi perpetuò ſui ſimiles, de conſuetis
 actionibus nihil remittebant: & ciuitatẽ Men-
 denſem, nuper in omnium aſpectu, ſub aperto
 cælo, ſicut ipſorum habet ceremonia, proſcri-
 pſerunt, ob litem, quæ illis erat cum ſuæ vr-
 bis eccleſiaſticis. Ea re cognita, Saxo &
 Lantgravius ſcriptum euulgant, quo monent
 & rogant omnes Principes & ordines, vt ſen-
 tentiam latam habeant pro iniuſta, neque ſe
 patiantur ad vim vllam excitari. Nam ſi ſe-
 cus fiat, & ſi qua ſententiæ illius futura ſit
 executio, non ſe poſſe ſociorum iniurias ne-
 gligere. Diximus de fœdere facto Nori-

Fœdus Põ-
 tificiorum.

*Henricus
Brunsvic.*

bergæ. Huius erant primi duces Luduovicus Bauarus & Henricus Brunsvicensis, qui totus ad rumpendum otium publicum spectabat: & in hoc incumberebat, vt belli initium fieret aduersus Protestantes. Et quum illis ferè diebus literas accepisset ab Archiepiscopo Mogūtino, postridie Natalis Christi paucisei respondet: cætera scribæ committit Stephano Fabio, quem ad ipsum mittebat cum mandatis.

Is non procul ab oppido Casello incidit in Lantgrauium ad venatum fortè euntem, cumque Brandeburgici Electoris famulum se fingeret, deprehensus est. Ita literis interceptis, illorum consilia, quæ omnia ad Protestantibus vim inferendam spectabant, detecta sunt. Lantgrauius euestigio dat literas ad focerum suum, Georgium Saxonem, ad Ferdinandum, eiusq; sororem Mariam, & ad Principes Electores, quibus queritur iniuriam sibi sociisque suis fieri, & belli occasionem quæri. Brunsvicensis vbi rem esse patefactam, & de Lantgrauii scriptis cognouit, respondet: ac multas à Lantgrauio & Saxone sibi factas esse iniurias dicit. Per hanc occasionem cœptum est agi scriptis aduersariis, quæ non multò post in omnium acerbissimas inuectiuas desierunt. cuius quidem rei factum fuit initium à Brunsvicensi, qui nouo quodam inter viros principes exemplo, nullum prætermisit criminationis aut contumeliæ genus, vt libri typis excusfi de-

M. D.
XXXIX.

*Principum
Philippica*

mon-

monstrant. Februario mense ventum est
 Francofurtum, ad agendos conuētus Imperii:
 & post multam variāque disceptationem &
 acrem, Aprilis die decimanona demum trans-
 actum est his conditionibus, Cæsar, vt collo-
 quium doctorum haberi possit de religione,
 largitur sociis Augustanæ confessions quin-
 decim mensium inducias: & ne quid eis interea
 religionis causa molestiæ fiat, edicet. Pacifica-
 tio Noribergensis & Cæsaris edictum Ratis-
 bonense, iubetur interim esse rata. Quòd si per
 tempus induciarū de religione non cōueniat,
 pax tamē illa valebit adusque proximū Impe-
 rii conuentū. Et si fortè ante finem induciarū
 conuentus fiat, obtinebit nihilominus ea pax,
 vsq; ad altera comitia. Forēses omnes actiones
 intentatas Protestantibus, & Mindesem quo-
 que proscriptionem Cæsar, interea dum e-
 runt induciæ, suspendit: & si quid contrā fiat,
 irritum esse iubet. De voluntate Cæsaris con-
 stituetur dies, Calendæ Augusti mensis, quem
 ad diem Noribergæ conueniant Pontificii &
 Protestantes, viri boni cupidisque pacis, & mi-
 nimè contentiosi vel pertinaces. Hi certum
 numerum deligent theologorum, qui placidè
 & amicè de religione conferant: iis etiam qui-
 dam erunt adiuncti, non quidem professio-
 ne theologi: sed tamen homines periti atque
 sedati.

Ad exitum huius conuentus, Aprilis die

Conuentus
 Frācosurii.

*Georgius
Saxo mo-
ritur.*

*Testamē-
tū inciuile.*

*Henrici re-
spon. Chri-
stianiſt.*

vicesima quarta, moritur Saxonix Princeps Georgius, non relictis liberis. nam eius filii duo iam antè decesserant absque sobole. Itaque Henricum fratrem eiusque filios, Mauricium & Augustum, testamento facit hæredes, ea lege, ne formam religionis mutant. Nisi parent, Cæsari & Ferdinando Regi ditio- nem omnem attribuit, donec aut ille, vel filii, vel ex ea familia proximus agnatus conditio- nem impleat. Hoc suum testamentum ita confectum, nobilitati prius & populo com- municat, senex iam & valetudine minus fir- ma: petiitque vt ratum habeant, & data fide iu- rent ab eo sese non discessuros. Illi verò, quòd metuerent ne bellum ea res inter agnatos ex- citaret, orant, vt patiatu ad Henricum fra- trem mitti legationem. Sperare enim illum adfensurum, vt in religione nihil immutetur. Itaque missi legati, quum variis vterentur ar- gumentis, periuadendi causa: præcipuè autem hoc dicerent, multum esse paratæ pecuniæ, multum exquisitæ suppellectilis, quæ sit con- secuturus omnia, modò voluntati fratris mo- rem gerat. Sanè vestra hæc, inquit, legatio pla- nè mihi repræsentat illud, de quo proditum est in sacris literis, quòd satanas Christo polli- ceretur totius mundi regna, modò procum- bens ad pedes, ipsum adoraret. An verò tan- ti apud me esse putatis vllas opes, vt earum

cau-

causa velim ab agnita veritate purâ; religio-
ne discedere. Multum certè vos expectatio ve-
stra fallit. Quum igitur hoc accepto respon-
so, nullâque re perfecta illi discederent, ante-
quàm domum rediissent, iam è vita deceffe-
rat Georgius. Henricus frater ilico Dresdam
& ad reliqua profectus oppida, suam in fidem
populum adigit. Hoc autem proclivius erat,
quod fœdere nitebatur Smalcaldico. Saxoniz
quoque Dux Elector, quum de testamento
Georgii cæterisque consiliis eius non nesci-
ret, vbi de eius morte in itinere cognouit, do-
mum euestigiò properat, vt si opus esset, Hen-
rico subueniret. Hac tanta spe Principes
Pontificii deiecti, tantâque iam ad Protestan-
tes accessione facta, valde doluerunt: Mogun-
tinus præsertim & Henricus Brunsvicensis,
vt postea dicemus. Itaque successorem ha-
buit Georgius & hæredem, omnino præter
voluntatem suam: & is, quem omnium homi-
num acerbissimè per omnem vitam oderat,
nimirum Lutherus, Lipsiam accersitus à no-
uo Principe, conciones aliquot habuit, & reli-
gionis fecit initium. Apparuit hoc tempo-
re, quod erat Maio mense, cometa: & illi-
psis ferè diebus moritur Caroli Cæsaris v-
xor, Isabella: cui deinde Galliz Rex, vbi pri-
mùm audiuit, Lutetiz facit exequias atque
funus, quæ Regum est consuetudo. Dixi-
mus de Cõcilio Vicentino, quod Põtifex ad-

Lutherus
Lipsia.

usque Pascha huius anni prorogarat. Quñ au-
tem ne tunc quidem vlli venirent, ille decimo
die Iunii literis euulgatis, Cōcilium non qui-
dem amplius producit; sed ad suum & senatus
Cardinalium arbitrium suspendit. Angliæ
Rex aliquot antè mensibus alterum euulgarat
scriptum, de synodo Vicentina, & quo modo
Pontifex orbi terrarum illudat, exponit. Inter
alia multa, quibus ostendit in eo libro, quàm
densæ fuerint sub pontificatu Romano tene-
bræ, quàm impura foedaque religio, huc fuisse
deuentum ait, vt etiam vestis monachorum ad
æternam salutem non parum conferre putare-
tur: & plerique non modò mediocres, verum
etiam optimates, ita sepeliri vellent. Id qui-
dem fortè posteritas non credit: sed tamen ve-
rum est, & in Italia potissimum fieri solebat: &
nostra memoria Mantuæ Marchio Franci-
scus, eius nominis secundus, testamento cauit,
vt in ordinis Franciscani, vel, vt vocant, Sera-
phici veste sepeliretur. Fecit idem Albertus
Pius, Carporum Princeps, Lutetiæ: & Chri-
stophorus Longolius, Belga. His ferè die-
bus ordinum Imperii, conuentus agit Britan-
niæ Rex Henricus, & inter alia de religione
decreta facit, Pontificiis penè per omnia simi-
lia. Vt de dogmatis illis ita statueret, nonnulli
dicebant ab Episcopis impulsum fuisse, quò
per eam occasionem Thomæ Cranmero Ar-
chiepiscopo Cantuariensi, & Thomæ Cromle-
lio

Angliæ
Rex in Pa-
pam.

Exequiæ
seraphicæ.

lio, qui religionis erant cupidi, detraheretur auctoritas. Et hoc ipso tempore Rex in matrimonium petebat Principis Cliuensis Guilielmi sororem, Annam, eleganti forma virginem, quæ cum esset ei pacta, mensibus aliquot post in Angliam traiecit. Orta fuit hoc ipso ferè tempore Gandavi seditio. Viribus & auctoritate plurimum ea ciuitas valet iis locis, & pro libertate sæpe dimicauit cum Flandriæ dominis, quorum est in ditione. Cæsar eo cognito, cum per Italiam prius cogitasset in Germaniam venire, mutato consilio, per Galliam iter facere constituit, quum Rex illud ab eo vehementer contenderet, ac liberaliter omnia promitteret. Itaque Calendis Ianuarii Lutetiam est ingressus: nec vllum aut festæ leticiæ genus, aut honoris, quo mēs hominis capi possit, prætermisum fuit. Legatus autem eò venit à Pontifice, Alexander Farnesius Cardinalis.

Quo tempore Cæsar erat cum Rege Gallia, splendidissimam miserunt ambo legationem ad Venetos, vt ad Turcarum oppugnationem omnia conferrent. Illi verò re tota diligentius perpenſa, Turcam, qui cum inducias habebant, omnino sibi reconciliandum esse iudicabant. Itaque ipsorum legatus Aloisius Baduarius, de pace missus ad Turcam, pacis redimendæ causa, omnes alias conditiones deferre prius, & duas vrbes Epidaurum

*Proditores
Venetiis.*

& Naupliam, ad extremam necessitatem re-
servare iussus erat. Sed Turca, qui decretum
Senatus iam antè per indicium acceperat, ex-
postulans cum eo, quòd mandata sua non sa-
tis explicaret, non nisi traditis illis locis paci-
fici voluit. Obstupefactus ille, quum arca-
na reipublicæ prodita esse videret illud, quod
alioqui tandem facturus erat, quantumvis in-
uitus atque dolens permittit. Vbi domum
reversus, rem omnem exposuisset, attoniti pa-
tres, post diligentissimam peruestigationem,
quosdam comprehendunt, & criminis conui-
ctos capite plectunt. Ex iis quidam in Gallici
legati, Episcopi Monspeulani diuersorium,
velut in asylum perfugerat. Mittuntur ergo
satellites, qui totam domum perquirant. sed
quum aditu prohiberentur, Senatus ex arma-
mentario iubet educi machinas ad euertend-
dam domum. Galli quum periculum suum vi-
derent, illum exhibent.

Aduentante Cæsare in Belgium, Fer-
dinandus Rex ab Austria profectus, eò quo-
que venit, deinde Protestantium legati. quos
quum ad vicesimum quartum Februarii diem
Cæsar audisset Gandavi, præsentè Granuel-
lano, re deliberata se responsurum dixit.

Pridie Idus Martii, Cæsar Protestantium
legatis responderet, benignè quidem sic satis:
verùm ita tamen, vt an pacem præstare vellet,
intelligi non posset. Gliscebatur id tēporis inter
Gran-

Granuellanum & Heldum æmulatio quædam ^{Granuell.}
 atque simultas, quæ tandem hunc exitum ha- ^{& Hel-}
 buit, vt Heldus loco submotus curia decede- ^{dss.}
 ret, ac vitam priuatam ageret. nam ille præsta-
 bat auctoritate, & Heldū in crimen odiumque
 vocabat, quod in consiliis & actione nimium
 esset vehemens, quodd Cæsarem nihil tale cogi-
 tantem, & inuitum, propemodum in bellum
 pertraxisset. Quicumque non obscuram suæ vo-
 luntatis daret significationem Granuellanus,
 quasi concordiam & otium publicum amaret,
 interpellatus à Protestantibus, ad pacis consi-
 lia Cæsarem inflexit. Et ipse quidem initio,
 tanquam suo nomine, Smalcaldiam mittit in-
 tercessores atque legatos. Postulata quidem e-
 rāt satis moderata: sed tamen illud significa-
 bant, propè persuasum esse Cæsari, quasi re-
 ligionem minimè spectent, neque pacem ex a-
 nimo petant: sed bonis & facultatibus eccle-
 siarum ad se transferendis tantum incumbāt,
 & dissidiis latentur, & aduersa sint ab eo vo-
 luntate, magis que propendeant in partes eo-
 rum, qui simultates cum eo manifestas, & ini-
 micitias exercerent. Hæc autem ad Cæsarem
 delata fuerant, partim ab aduersariis, par-
 tim à Gallis. Nam quo tempore Cæsar per
 Galliam ibat, & ad summam arctissimam-
 que necessitudinem omnia spectare vide-
 bantur, aded vt Rex in magnam ac propè cer-

tam spem veniret recuperandi Mediolani, patesfacta ei quædam fuisse dicuntur, & exhibitæ Smalcaldicorum ad Regem literæ.

LIBER DECIMVS-

TERTIVS.

*Responsum
Protestan.*

AD ea Protestantes Aprilis die vndecimo prolixè respondent, & Granuellano gratias agunt, qui Cæsari auctor fuerit, vt ratione causam illorum explicaret. Nam quia aduersarii causam tuentur iniustam & infirmam, quia suos errores passim ab omnibus impugnari vident ac reprehendi, quia doctrinam Euangelii refutare non possunt: ideo sibi colorem aliunde asciscunt, ista nos criminatione premunt ac vulgò traducunt. Sed præter officium est & valde indecorum Episcopis, quòd de bonis ita Cæsarem sollicitant & urgent, quasi in eo summa sit posita reipublicæ Christianæ: nec interim de tollendis tot tantisque vitiis & erroribus, quos ne ipsi quidem dissimulare possunt, verbum vllum faciunt. Quòd autem tanto cum onere & discrimine doctrinam hanc ipsi profitentur, vna solùm est & præcipua causa: nimirum, quia Deus hoc ab eis requirit, vt filii sui nomen & Euangelium profiteantur. Iubet enim vt falsum & impium cultum defugiant homines. Hoc dato responso decretum faciunt, vt pro iis ad Regem intercedatur, qui doctrina